

Kurum : Işık Üniversitesi
Başlık : 15.09.2004 - EXPO Channel, Profesyoneller, Prof. Dr. Sıddık Yarman
Konuşmacılar : Bülent ÖNER, Prof. Dr. Sıddık YARMAN
Video Adresi : https://youtu.be/P7Pibql_Loo
Yayın Tarihi : 29.12.2021

Bülent Öner: Sevgili seyirciler, iyi sabahlar efendim, günaydın diliyoruz. Hafta ortasındayız 15 Eylül 2004 Çarşamba ve konuşumuz Işık Üniversitesi Kurucu Rektörü Profesör Doktor Sıddık Yarman'la birlikteyiz. Hocam tekrar iyi sabahlar,

Sıddık Yarman: İyi sabahlar efendim,

Bülent Öner: Hoş geldiniz, Kurucu Rektör dedik isterseniz altını çizelim. Şuan bu göreviniz devam etmiyor, sanırım yeni devir teslim yaptınız.

Sıddık Yarman: Evet, görevimi bıraktım. Sekiz senelik yasal sürem doldu. Ondan öncede yaklaşık bir dört sene üniversitenin kuruluş çalışmalarıyla ilgilenmiştim. Işık Üniversitesiyle son on senedir daha aşkın bir süredir uğraşıyorum. 1 Eylül itibariyle de aktif olarak sekiz yıllık rektörlük sürem doldu yerime de çok değerli bir sosyal bilimci olan Profesör Doktor Ersin Kalaycıoğlu arkadaşımız geldi. Kendisine içtenlikle başarılar diliyorum.

Bülent Öner: Biz de başarılar diliyoruz Hocam. Hocam, sekiz yıl dediniz, bir üniversitede rektörlük süresi sekiz yıl mıdır?

Sıddık Yarman: Evet, şimdi şöyle tabii blok halinde sekiz yıldır değil. Kanuna göre vakıf ve devlet üniversiteleri ayırımı yapılmaksızın kanunda rektörler dört yıllığına seçilir, diyor. Bir kez rektör seçilen kişi ikinci defa rektör seçilebilir, diyor. Bu toplam sekiz yıl ediyor.

Bülent Öner: Hocam, üçüncü kez seçilme şansı var mı?

Sıddık Yarman: Üçüncü kez mevcut kanuna göre yok. Ancak devlet üniversitelerinde bu durum böyle vakıf üniversitelerinde bu kuralı mahkeme aracılığı ile değiştiren arkadaşlarımız oldu. Dolayısıyla işte devlet vakıf üniversitelerinde rektörlük aynı konumda değildir, dendi. O nedenle bazı arkadaşlarımız zannediyorum toplam üç tane rektörümüz vakıf üniversitesi rektörü sekizinci yıldan sonra bir dönem daha seçilmiş oldular. Allah onlara da kolaylık versin diyorum.

Bülent Öner: Ama bu boşluk daha doğrusu bu artı durum devlette değil de vakıf üniversitelerinde mi var? Yani bu görüntüden devletten bir rektör bunu teşhir edebilir mi?

Sıddık Yarman: Şimdi hayır kanun çok net. Kanun diyor ki; üniversite rektörleri dört yıllığına seçilir atanır pardon cumhurbaşkanı tarafından atanır. Bir kez seçilen rektör ikinci bir kez daha atanabilir. Üçüncü defa atanamaz.

Bülent Öner: Sonuçta sizin rektörlüğünüz iki dönem olmuş ve iki seferinde de cumhurbaşkanı tarafından mı atanmış oldunuz?

Sıddık Yarman: Şimdi vakıf üniversitelerinin ataması şimdiye kadar cumhurbaşkanı tarafından yapılmadı ancak kanunda vakıf-devlet üniversiteleri diye ayırım yapmıyor. Gerçi vakıf üniversitelerine dönük bir yönetmelik var. Aslında olursa da şık olabilir yani cumhurbaşkanı tarafından atanmış olması.

Bülent Öner: Peki, sizin atamanız kim tarafından yapıldı? Vakıf üniversitelerindeki hocaların...

Sıddık Yarman: Şimdi vakıf üniversitesindeki rektörler Mütevelli Heyeti Başkanı tarafından YÖK'e bildirilir. YÖK'te bunlara onay verir. Dolayısıyla vakıf üniversitesi rektörü ataması YÖK Genel Kurulu tarafından tasdik edildikten sonra sonuç bulur, biter, atama yapılmış olur. Özünde Mütevelli Heyetinin önerisi Yüksek Öğretim Genel Kurulu tarafından da atamanın yapılması söz konusu.

Bülent Öner: Özellikle sordum çünkü iki ayrı nokta var. Bir, denilir ki işte efendim vakıf üniversiteleri devlet üniversiteleriyle aynı kanunlara tabidir. YÖK'e tabisiniz ama bazen bahsettiğiniz gibi de farklı uygulamalar var vakıf üniversiteleri tarafında.

Sıddık Yarman: Şimdi bir defa ben meseleyi şöyle algılıyorum. Yani vakıf üniversiteleri, devlet üniversiteleri Türk yüksek öğretiminin ayrılmaz bir parçası. Her ikisi de 2547 Sayılı kanunla mütalaa ediliyor. Kanunun ve anayasanın ruhunda vakıf ve devlet üniversiteleri eğitim açısından ve kadrolaşması açısından özel bir ayrımı yok. Aynı statüler aynı. Hepsi 2547 Sayılı kanuna tabi. Anayasanın 130 ve 131. Maddeleriyle sınırlanmış vaziyette. Şimdi vakıf üniversiteleri tabii ki kâr amacı gütmeyen vakıflar tarafından kurulduğu için ve atamaları da vakıf üniversitesi tarafından yapıldığı için bir mali ve idari özerkliği kısmen mali ve idari özerkliği söz konusu oluyor. Çünkü kamu bütçesinden gelmiyor, devlet bütçesinden gelmiyor.

Bülent Öner: Devlet üniversitesinden ayrılan en önemli kısmı bu budur?

Sıddık Yarman: Devlet üniversitesinden tek farkı vakıf üniversitesinin devlet üniversitelerinden tek farkı vakıf üniversitelerinin tüm harcamaları üniversitenin kendi bütçesi tarafından karşılanır. Devletten herhangi bir ödenek devlet katkısı dışında gelmez.

Bülent Öner: Devlet katkısı hocam pardon büyük bir rakam mıdır?

Sıddık Yarman: Efendim, devletin katkısı,

Bülent Öner: Yani bir devlet üniversitesine verdiği kadar?

Sıddık Yarman: Giderlerinin maksimum %40'ına kadar erişebilir, ama bugüne kadar böyle bir uygulama olmadı. Yaklaşık %20 mertebesinde yani giderlerinin %20'si mertebesinde katkı alan üniversitelerimiz oldu. Işık Üniversitesini de ilk kurulduğu yıllarda bu kategoride görmek mümkündür.

Bülent Öner: Daha sonra azaldı mı bu?

Sıddık Yarman: Tabii bütçedeki pay azaldıkça üniversitelerin sayısı azaldıkça üniversite başına düşen de devlet yardımı azalıyor. Kanunda zaten vakıf üniversitelerine yardımı fevkalade zorlaştırıcı müeyyide maddeler getirildi. O müeyyideyi kolay kolay sağlamak mümkün değil. Yani açık kalabilirsiniz eğitime devam edebilirsiniz ama devlet yardımı alabilmek içinde en önemli maddeler işte eğitimde iki senesini tamamlamış olması gerekiyor, işte öğretim üyesine düşen

öğrenci sayısı itibariyle o şehirde bulunan devlet üniversitelerinin rakamlarını aşmamış olması gerekiyor.

Bülent Öner: Bir takım kat sayılar var.

Sıddık Yarman: Böyle katsayılar var. Daha birçok maddesi var bunun. Bir de yapmış olduğu araştırmaya göre scientific indexi almış yayınlamış olduğu makalelere göre öğretim üyesi başına düşen makalelere göre de ayrıca “incentive” cesaretlendirecek maddeleri de içeriyor. Yani devlet düzenlemiş olduğu kanunla vakıf üniversitelerinin sağlıklı bir yapıya ulaşmasını arzu ediyor. Araştırma ve geliştirme çalışmalarında görev almasını arzu ediyor, alt yapısının güçlü olmasını arzu ediyor. Laboratuvar donanımlarının, sınıf donanımlarının, mekânlarının vesaire. Ve o müeyyide göre bayağı 8-10 maddesi var. Şu anda hepsinin detayları aklımda değil, ama o maddelere göre de katıları temin ediyor.

Bülent Öner: Hocam, yaklaşık 17 milyon 500 bin öğrenci geçtiğimiz bu hafta başı itibariyle okula başlamış oldu ve tekrar bir öğrenci ordusu harekete geçti. Bu on yedi buçuk milyon Yunanistan nüfusundan fazla bunu bir kez daha vurgulayalım. Önemli bir rakamdır baktığınızda şimdi vakıf üniversiteleri dendiği vakit bu önemli bir konu çünkü devletin imkânları belli. İşte baktığınızda bir milyon iki yüz elli bin bir buçuk milyona yakın öğrenci sınavlara giriyor ve yaklaşık 200-250 bin civarında arkadaşımız üniversitede okuma şansına sahip, geri kalan bekleyecek ve bir sonraki girenlerle birlikte bir bütün oluşturacaklar. Şu anda vakıf üniversiteleri bu cesametten, hacimden, volümünden den aldığı pay çok büyük olmamakla beraber sayıları gittikçe artıyor. Gelin isterseniz şunu konuşalım, bir parantez soruda araya sıkıştırarak şimdi vakıf üniversiteleri hep Osmanlı’dan vakıf biliriz ya vakıfta kâr da edilmez deniliyor. Şimdi baktığınızda %20 zaten devlet verir, %20’ye kadar bir pay veriyor dediniz az önce vakıf üniversitelerine. Şimdi vakıf olduğu için bu işi vakfeden, para koyan insanda var. Onun da bir bütçe ayırması lazım ve tüm bunlara rağmen bir toplam çizgisi çizdiğinizde yine de öğrencilerden kişi başına işte efendim 6 bin dolar ortalama bazen 10 bin dolara kadar çıkan bir rakam oluyor. Bu insanların zihninde vakıf üniversiteleri eşittir özel üniversite gibi bir mantık doğuruyor. Yani madem vakıfsınız neden para alıyorsunuz? Madem vakfetmek için kurdunuz bu paranın anlamı nedir sorusu var gelin buradan bir başlayalım.

Sıddık Yarman: Şimdi bir defa şu temel prensibi benimseyerek konuşalım. Ortasından da başlayabiliriz, ama o zaman karışabilir. Vakıf-devlet üniversitesi ayrımı olmaksızın Türkiye’de bir yüksek öğretim sistemi var ve bunlar da YÖK’e bağlı. Dolayısıyla bunlar hepsi aynı kanunla idare ediliyor 2547 Sayılı kanun. Geçtiğimiz sene işte değiştirilecekti şuydu buydu. İkincisi her hizmetin bir bedeli vardır. Devlette de bunun bedeli var.

Bülent Öner: Harç alıyor.

Sıddık Yarman: Almış oldukları tabii harç devde kulak o harç filan değil. Yani o katkı payı gibi bir şey çok küçük mertebelerde. Devlet üniversitelerinin bir hizmet bedeli var, vakıf üniversitelerinde görülen hizmetin de bir bedeli var. Dolayısıyla bu gelirlerin bir yerlerden temin edilmesi gerekiyor.

Bülent Öner: Bunun için vakfedenin tamamı cebinden çıkmıyor değil mi? gibi bir soru geliyor.

Sıddık Yarman: Şimdi vakfedenin tamamı cebinden çıkabilmesi mümkün değil. Neden? Şimdi bazen deve “Boynuz kulağı geçer.” atasözü üniversitelerde eğitimde de söz konusu. Vakıf üniversiteleri, özel üniversiteler dünyanın dört bir tarafında var. Kurucu vakfında cesametini aşabilir. Çünkü toplumdaki gelen istek toplumun itici gücü üniversiteyi o kadar büyütür ki o büyüklük, o cesamet, o bütçe bir kurucu vakfın yıllık cirosu 5 milyon, 10 milyon, 20 milyon, 30

milyonlar dolar olan kurucu vakfın fersah fersah ötesine geçebilir. Yani ben bütün vakıfların durumunu bilemiyorum, ama yani gayet basit Işık Üniversitesinin bütçesi yılda ortalama 20 milyon dolardır. Kanuna göre bunun %20'sinin kurucu vakıftan karşılanması gerekebilir. %20'si kurucu vakıf tarafından karşılanması söz konusu olursa o zaman bu bütçe 4 milyon dolara gelir yani vakfın aktarması gereken.

Bülent Öner: %20'sini devlet verseydi varsayım.

Sıddık Yarman: %20'sini devlet verirse bu ne yapar 8 milyon dolar.

Bülent Öner: Arada %60'lık fark var.

Sıddık Yarman: %60'lık fark var 12 milyon dolar. Bunu kim ödeyecek?

Bülent Öner: Bu mu? Öğrenciden alınan rakam buna tekabül eden rakam mı?

Sıddık Yarman: Aşağı yukarı aşağı yukarı böyle tecelli ediyor. Ama burada esas vurgulamak istediğim olay şu. Biz kurulduğumuz gün cari giderlerimiz 2 milyon dolardı, bugün 20 milyon dolarlara gelip dayanıyor yaklaşık olarak baktığınızda zaman bunlar yuvarlak rakamlar. Şimdi 2 milyon dolar veya 1 milyon doları verebilecek çapta olan bir vakıf, dün verebilecek olan bir vakıf yani x, y, z vakfı kim olursa olsun bugün 4 milyon doları yarın 5 milyon doları, 10 milyon doları...

Bülent Öner: Gittikçe artıyor.

Sıddık Yarman: Gittikçe artacak. Dolayısıyla oradaki kuruluştaki ruhunda vakıf kurduğu üniversiteyi yalnız bırakmanın kavramı var. Ama her senede %20'sini ödeyecekse o zaman üniversiteden de vakfa geri dönüş olmayacaksa, devlette vakfa para vermeyecekse bir katkı temin etmeyecekse, vakıf da holdingleri yoksa nereden verecek bu parayı? Dolayısıyla orada bir hukuki açmaz var. Ama ruhu sağlamdır yani vakıf unutmasın destek yapsın, vakıfla başka imkânlarla araştırsın yani insanları biraz daha motive etmeye, teşvik etmeye, kurdukları üniversiteleri düşünmeye yönelten bir ibare fakat uygulaması kolay değil. Pratik olarak sıkıntılar var.

Bülent Öner: %20'yi zaten az önce bahsettiniz ortalama devletten aldınız. %20'de vakfeden kuruluşun payı dediniz. Giderleri minimuma indirdiğinizi varsayın sekiz yıl rektörlük yaptınız. Bir de öğrencilerden aldığınız paylar var. Bunu öyle bir hale getirir ki vakıf olarak sizin vermeniz gereken %20'lik payı öğrencilerden aldıklarınızla tasarruf ettiklerinizle başa baş getirip böyle kurnaz tüccar hesabıyla soruyorum. Siz vakfa herhangi bir ücret ödemez noktasına getirebilir misiniz? Böylece vakıf kurdunuz ama cebinizden para çıkmıyor. Bu da bir soru işareti. Bunu da konuşabilir miyiz?

Sıddık Yarman: Şimdi, bakın ister özel üniversite olsun yani kazanç yapan üniversite olsun ki yurt dışında bunun örnekleri var. Kişilerin sahip oldukları, kurdukları üniversiteler olsun. İster vakıf üniversiteleri olsun, ister devlet üniversiteleri olsun sonunda bir kamu hizmeti yapmış olduğunuz için kazanç temin edebilmesi mümkün değildir.

Bülent Öner: Ben pardon özür dilerim kazanç diye bahsetmedim. %20'lik giderinizi kompanse etmesi.

Sıddık Yarman: Şimdi günlük hesaplarla bakacak olursanız onu böyle çok zorlamak suretiyle denk getirme imkânınız olabilir. Ancak bunu denk getirmek demek ileriye dönük yatırımları yapacağınız anlamına gelmez.

Bülent Öner: Günü kurtarmış olursunuz.

Sıddık Yarman: Günü kurtarmış olursunuz. Hâlbuki bir üniversitenin sürekli olarak büyümesi lazım dolayısıyla da kaynak temin etmesi lazım. Üniversiteler kamu hizmeti yaptıklarına göre üst düzeyde eğitim hizmeti verdiklerine göre ve toplumsal bir görev yaptıklarına göre onun yatırımlarını da, büyümesini de temin etmek lazım. Yeni açacağınız bir bölüm dahi bir yatırımdır. Hiç altyapısını koymazsanız diyor ki YÖK üç tane öğretim üyesi bir defa getirip koyacaksın. Onun maaşları verilecek. Öğretim üyesini getirdiğiniz günde öğrenci gelmiyor. Neticede o bölümün bölüm olabilmesi dört sene alıyor, gerektiriyor.

Bülent Öner: Hocam özür dilerim. Bir baştan konuşabilir miyiz? Sanırım şeyden bahsediyorsunuz bir vakıf üniversitesinin kurulma şartlarından bahsediyorsunuz.

Sıddık Yarman: Aşağı yukarı öyle.

Bülent Öner: Biraz daha siz tabii çok içinde olduğunuz için başlangıçtan itibaren zaten soracaktım adım adım konuşabilir miyiz?

Sıddık Yarman: Şimdi üniversiteyi kurmak için her şeyden önce kurucu vakfın bir tasavvur geliştirmesi, bir hayal kurması lazım. Ben nasıl bir üniversite istiyorum veya kuracak kişilerin?

Bülent Öner: Bu kişi kim olabilir? Sokaktaki Ahmet Efendi ben gidip vakıf kurmak istiyorum diyebilir mi yani bir şey vardır herhalde bir başlangıç aşaması.

Sıddık Yarman: Şimdi efendim şöyle siz bir vakıf üniversitesi modelini kafanızda kuruyorsunuz veya vakıf olarak geliştiriyorsunuz,

Bülent Öner: Siz derken ben bir ticari kuruluş olmak durumunda mıyım?

Sıddık Yarman: Ticari kuruluş olamazsınız mutlaka bunun bir vakıf olması lazım hem de bir eğitim vakfı olması lazım.

Bülent Öner: Özür dilerim arkasında bir ticari kuruluş olması gerekiyor mu?

Sıddık Yarman: Arkasında bir ticari kuruluşun her bakım desteğini alabileceği gibi örneğin mesela Koç Üniversitesinin bir vakfı var. Arkasında bir holding var. Vehbi Koç Vakfının kurduğu bir üniversite netice itibarıyla ama Vehbi Koç Vakfı da gelirlerinin önemli bir kısmını,

Bülent Öner: Öğrenciden geliyor,

Sıddık Yarman: Yok vakıf şirketlerinden vakfa bağlı Koç Holdinge bağlı şirketlerden temin ediyor. Şimdi orada yüz milyonlarca dolarlık yatırım var. Öğrencilerin vermiş olduğu ücretle bunu karşılayabilmesi mümkün değil.

Bülent Öner: Mümkün değil diyorsunuz.

Sıddık Yarman: Fevkalade güzel bir kampüs var, Sabancı içinde aynı şey söz konusu. Işık Üniversitesi içinde Şile Kampüsü ve Maslak Kampüsleri içinde aynı şey söz konusu. Sonuç itibarıyla yüz milyonlarca dolarlık yatırımlardan bahsediyoruz altyapısıyla, laboratuvarlarıyla, teşvikleriyle.

Bülent Öner: Dolayısıyla bir şirket olması gerekiyor diyorsunuz hiçbir sakıncası yok.

Sıddık Yarman: Şimdi bir öğrenci... Arkadan besleyecek değirmenin suyunun bir yerden gelmesi lazım. Dolayısıyla sokaktaki normal bir vatandaş ben üniversite kurdum, oldu diyemez. Zaten kanunlarla bu fevkalade iyi bir şekilde kontrol edilen, kuruluşu belirlenen, şartları belirlenen, kurulduktan sonra denetimi YÖK tarafından yapılan bir eğitim yüksek öğretim kurumu durumunda vakıf üniversiteleri. Vakfın eğitim vakfı olması lazım, vakfın kaynaklarının yeterli olması lazım, üniversiteye ait cari giderlerin %20'sinin önceden bloke edilmesi lazım. Diyelim ki biz yılda 20 milyon dolarlık cari gideri olan bir üniversite düşüyoruz. Bunun 4 milyon dolarını siz bankada bloke edeceksiniz daha üniversiteyi açmadan önce. Bunları götüreceksiniz kâğıtlarınızı vereceksiniz. Her açacağınız bölüm için minimum üç tane öğretim üyesi istihdam edeceksiniz.

Bülent Öner: Düzeyi ne olacak Doç. mu? Yoksa herhangi bir akademisyen mi?

Sıddık Yarman: Öğretim üyesi, yardımcı doçent, doçent, profesör düzeyinde olacak. Tabii kuruluş için yardımcı öğretim elemanlarının da görevlendirilmesi gerekiyor. Açmak istediğiniz bölümün altyapısının da tamamlanması binanın da olması gerekiyor.

Bülent Öner: Kaç? Minimum kaç? Hocam onun bir şartı var.

Sıddık Yarman: Minimum üç. Üç minimum üç diyor, ama tabii ki daha da fazla olması...

Bülent Öner: Fakültenin bahsediyorum kaç fakülteyle başlıyor olması gerekiyor? Fen edebiyat var galiba...

Sıddık Yarman: Şimdi normalde bir fakültenin minimum iki bölümü olması gerekiyor.

Bülent Öner: Üniversitenin pardon. Üniversitenin. Vakıf üniversitesi açmak için kaç fakülte lazım?

Sıddık Yarman: Bir üniversitenin minimum iki fakültesi olması lazım.

Bülent Öner: Fen edebiyat var.

Sıddık Yarman: Fen-edebiyat fakültesi ona ek olarak da birer uzmanlık fakültesi veya uzmanlıkların fakülteleri olmaları gerekiyor.

Bülent Öner: Ama fen-edebiyat galiba olmazsa olmaz koşul.

Sıddık Yarman: Temel bilimler her üniversitede olmak zorunda. Dolayısıyla fen-edebiyat fakültesinde matematik, fizik, artık isteyeceğiniz sosyal bilimler yani orada işte üçten fazla bölüm var. Demek ki yuvarlak on tane öğretim üyesiyle minimum o fakültenin kuruluşunu yapmak zorundasınız. On tane öğretim üyesi sırf bir fakülte için o maaşını ödemek durumundasınız. Ortalama vakıf üniversitesindeki öğretim elemanlarının maaşının diyelim ki 5 milyar lira olduğunu varsayarsanız...

Bülent Öner: Öyle bir rakam var mı hocam? Gelin biraz da...

Sıddık Yarman: Yok onun detayları yok. Vakıf üniversitesinden üniversitesine değişebiliyor. Ama 5 milyarın brüt maaşın altında olan vakıf üniversitesi de olduğunu zannetmiyorum. 15 milyar lira brüt sırf bir fakülte için ödeyeceksiniz. Senede 150 milyar üç tane fakülte açacak olursanız 500 milyar gitti.

Bülent Öner: Yarım trilyon gitti.

Sıddık Yarman: Yarım trilyon gitti oradan. Sekretaryası, şusu busu vesairesi nereden bakarsanız sırf cari giderleri onun bir yılda 1 milyon dolara gelir.

Bülent Öner: Bu iş para kazanılmak için zaten yapılamaz.

Sıddık Yarman: Hayır. Mümkün değil.

Bülent Öner: Biraz bu işin içerisinde şansım yürüsün biraz da misyon var. Ben eğitim...

Sıddık Yarman: Yani öldükten sonra çok zengin insanlar vakıf kurucuları nasıl yaşayacağını hesabını yapıyorlarsa en güzel yolu eğitim kurumlarına katkı vermek gerek hizmet olarak gerek maddi destek çıkmak. Adlarının binalara verilmesi, kendi adına vakıflar kurulması veya büyüklerin adına veya ülkenin adına neyse kahramanlar adına öldükten sonra yaşamının en güzel yolu eğitimi yaşamak.

Bülent Öner: Evet Osmanlı'dan sonra gelen gelenek devam eden bir gelenek,

Sıddık Yarman: Dolayısıyla vakıf üniversiteleri kurmak o kadar kolay değil. Bence kurucuların tamamının kurucu vakıfların, kurucu vakıflarda görev yapanların kurucuların tamamını saygıyla anmak lazım iyisine kötüsüne bakmamak lazım! Şu anda Türkiye'de ruhunda şer olan insanların ben bir vakıf üniversitesi kurduğunu düşünmüyorum. Bütün vakıf üniversiteleri iyi niyetlerle ve fevkalade halisane duygularla kurulmuşlardır. Türk öğretiminin de önemli bir yükünü kaldırmaktadırlar. Bunu bir bakıma şöyle de düşünebiliriz. Türkiye Cumhuriyeti'nin yıllık bütçesi belli, bütçemizin her sene açık verdiği de belli. Olmazsa olmaz acil ihtiyaçlarımızda bütçede yer aldığı belli. Hortumcuları filan artık ben kastetmiyorum. Onlarında üniversite kurucusu olduğunu düşünmüyorum, yok zaten böyle bir şey. Sonuç itibariyle Türkiye Cumhuriyeti'nin gelirleri giderlerini karşılamıyor. Dolayısıyla devlette maalesef...

Bülent Öner: Aslında eğitime katkı vermiyor.

Sıddık Yarman: Eğitimi asli görevi olmakla beraber asli görevlerinin başında sağlık, eğitim ve adalet ve de savunma. Bu dört tane temel asli görevi var. Bu asli görevlerinde ister istemez gelir yetersizlikleri nedeniyle aksatmak zorunda. Savunmanızı çok aksatamazsınız ülke çöker. Adalet işte yeteri kadar hâkiminiz olmaz, yeteri kadar mahkemeniz olmaz mahkemeleriniz yıllarca sürer. Mecbursunuz yapacak bir şey yok. Sağlık hastanelerde kuyruklarınız var, ne yapacaksınız? Yeteri kadar doktorunuz yok, yeteri kadar alt yapınız yok, aletleriniz yok. Tomografi aletlerinde cihazlarında aylarca kuyruk beklersiniz, röntgenlerde kuyruk beklersiniz. Son yıllarda gelişti.

Bülent Öner: Kaza gelir başınıza yarım saat ambulans beklersiniz. İşte oradan başlıyor.

Sıddık Yarman: Şimdi adaleti söyledik, sağlığı söyledik, savunmayı söyledik. Eğitim? E oraya da paranız yoksa ne yaparsınız? Bir sınıfa elli kişi, yüz kişi, iki yüz kişiyi doldurmaya çalışırsınız. Binalarınızı çok güzel yapamazsınız. Ona rağmen zaman zaman Türkiye'de özellikle Süleyman Demirel Dokuzuncu Cumhurbaşkanı'mızın zamanında, başbakanlığı zamanında büyük atılımlar yapılmıştır. Onun cumhurbaşkanlığı döneminde keza yine atılımlar yapılmıştır. Şimdiki hükûmette eğitime gerçekten ciddi miktarlarda pay ayırma gayreti içerisinde. Ama burada artık devlet bütçesinden yani doğrudan toplanan vergilerle o kadar çok deliğiniz varken dolaylı harcamalarda eğitime yeteri kadar pay kalmıyor. Bunu görmek lazım! O bakımdan halk gerek ilköğretim okulları olsun gerek liseler olsun gerekse de yüksek öğretim olsun doğrudan kendi parasıyla finanse ettiği veya parasıyla kontrol ödeyebilecekleri bir eğitim kurumunun peşinde koşuyor. Çocuklarına eğitim vermek istiyor. Eğitimi satın almak istiyor.

Bülent Öner: Eğer gücü varsa.

Sıddık Yarman: Eğer gücü varsa. Bu şimdi fırsat eşitliği bunun neresinde? Yani onun da felsefi taraflarını çok konuşmak lazım, ama şurası bir gerçek ki Türkiye’de artık özel eğitim üniversitenin dışında zaten anayasal ve kanunlarla kişilere tanınmış bir haktır. Vakıf olmak zorunda değilsiniz. Kişi olarak da ilköğretim okulu, yuva ve lise açabilirsiniz. Yüksek öğretimde de vakıflar aracılığıyla yarı kamu görevi olarak bu hizmeti halka ulaştırmak zorundasınız. Yüksek öğretimde olay biraz daha farklı, vakıf olarak bu işi örgütlemek durumundasınız ve bu işten hiçbir şekilde kâr amacı gütmemek durumundasınız.

Bülent Öner: Kâr amacı gütmemek durumundasınız.

Sıddık Yarman: Çünkü toplumsal bir görev yapıyorsunuz.

Bülent Öner: Hocam, bunu detaylı konuştuk. Özellikle de detaylı konuşmak istedim çünkü bir soruya daha bağlayıp hemen bitireyim başka bir konuya geçelim. Sorum şu olacak: Şimdi hep özel üniversite ile vakıf karşılaştırılıyor yan yana söyleniyor dedik ya az önce böyle bir intiba var. Çünkü para alınıyor. Paraların da az rakam olmadığını az önce konuştuk. Az önce verdiğiniz oranlar var. %20’ler var %20 devlet verecek, %20’sini vakfeden kurum yaklaşık verecek,

Sıddık Yarman: Devlet %20’sini de veremiyor.

Bülent Öner: Veremiyor. Geri kalanını da öğrenciden alacaksınız. Şimdi benim mantığım şu eğer Türkiye’de bugün kanun çıksa ve özel üniversite kurulur dense demek ki vakfeden kurumun payı aşağı yukarı %20 hadi devletin ki de %20 değil de %10 olsun. Bu şu anlama geliyor. Siz o %30’luk payı ne yapacaksınız? Öğrenciden almış olacaksınız. Özel üniversite kurduğunuz vakit öğrenciden alacak parayla vakıf üniversitesi kurduğunuz vakit şu an alınan para arasında çok büyük bir rakam oluşur mu diyorsunuz?

Sıddık Yarman: Oluşur.

Bülent Öner: Çünkü böyle bir intiba var. O yüzden vakıf üniversiteleri de özel gibi algılanıyor.

Sıddık Yarman: Dünyadaki eğitim kalitesine bakacak olursanız aşağı yukarı fiyatlar aynı mertebede artık bu küreselleşmeyle beraber fiyatlar arasında bir denge var. Yani Türkiye’deki üç aşağı beş yukarı bir yemek fiyatıyla Amerika’daki yemek fiyatı arasında ciddi bir farklılık yok. Lokantalara gidip yediğiniz yemekle Türkiye’de Amerika’da yediğiniz yemekle arasında bir fark yok. Birazcık fark edebilir. Eğitim açısından da bu böyle. Avrupa’da ortalama Avrupa’da devlet eğitimi var.

Bülent Öner: Bu hizmetlerin fiyatları arasında TL-dolar bazında mı fark yok diyorsunuz hocam?

Sıddık Yarman: Yok fark yok. Gerçek anlamda eğitim verecekseniz Amerika’daki gelişkin bir üniversite düzeyinde eğitim vermek istiyorsanız, bu eğitimin bedeli, maliyeti yıllık öğrenci başına yaklaşık 35-40 bin dolar. Yani bir Massachusetts Institute of Technology, bir Harvard Üniversitesi, bir Cornell Üniversitesi -ki benim mezun olduğum üniversite- 40 bin doları öğrenciden alıyor.

Bülent Öner: Yıllık mı hocam?

Sıddık Yarman: Yıllık, şimdi bunun bedeli bu. Türkiye’de de aynı düzeyde eğitim verecek olursanız, aynı miktarda gideriniz olacak aynı miktarda gideri temin edebilecek kaynakları bulmanız lazım. Şimdi Amerikan üniversiteleri ne yapıyor? Ben Cornelli olduğum için gayet net biliyorum.

Cornell Üniversitesinin Afrika'da maden yatakları var, maden işletiyor. Cornell Üniversitesinin otelleri var.

Bülent Öner: Pardon bunu hocam bizzat üniversite mi yapıyor?

Sıddık Yarman: Üniversite yapıyor. Cornell Üniversitesi basiretli bir iş adamı gibi davranıyor. Bu elindeki kaynakları maden yataklarını, işletmelerinden temin ettiği paranın önemli bir kısmı üniversiteye akıtıyor öğrencilere veriyor burslu öğrencilere veriyor. Ayrıca Amerikan devleti üniversiteleri ayakta tutabilmek için karşılıksız para vermiyor. Araştırma yap para vereyim, diyor. National Science Foundation dedikleri bir TÜBİTAK karşılığı bir kurum var. Bu kurum üniversitedeki temel bilim yapan hocalara proje karşılığı para dağıtıyor onları ayakta tutmak için.

Bülent Öner: Ürettiğiniz projeyi satın mı alıyorlar daha doğrusu?

Sıddık Yarman: Ürettiğiniz projeyi de satın alıyorlar. Keza Amerikan devletinin bakanlıkları "Minister of Defense" savunma bakanlığı, enerji bakanlığı, ekonomi bakanlığı, finans bakanlığı, maliye bakanlığı vesaire birçok bakanlıklar da ayrıca araştırma geliştirme bölümleri birimleri arayıcılığıyla üniversitelere keza büyük rakamlar proje karşılığı veriyorlar. Şimdi bir parmak kuralı yaptığınız zaman Amerikan standartlarında 1/3'ü projelerden ve diğer işletmelerden, 1/3'ü üniversitelerin kendi işletmelerinden,

Bülent Öner: 1/3'ü üniversitelerin kendi işletmelerinden geri kalanı da öğrenciden mi?

Sıddık Yarman: Geri kalanı da öğrencilerden çıkacak. Şimdi Türkiye'de bu rakamları tutturmak mümkün değil. O zaman Türkiye'de öğrencilerden daha ciddi miktarlarda para alacaksınız, vakfın gücü nispetinde kaynak aktaracaksınız, devletin gücü nispetinde üniversitelere kaynak aktaracaksınız sonuç itibariyle öğrencilerinde ciddi miktarda katkıları doğrudan katkıları almak suretiyle bir yüksek öğretim kurumunu ayakta tutacaksınız. Türkiye'deki pratik koşullar itibariyle olaya baktığımız zaman nasıl ki ilkokullarda yardım işte zorunlu değildir vesaire ama sonunda vermezseniz çocuklarınız ısınmıyor, kömür parasını toplayacak, odun parasını toplayacak, yakıt parasını öğrenciden almak zorunda. Artık bunun baskısı filan yok. Yani okullar Milli Eğitim Bakanlığının bütçesinde büyük paralar çocuklara verilecek paralar yok! Devletin bütçesinde bu paralar olmadığı için siz kendi imkânınızla vereceksiniz. Örneğin bu sene Işık Üniversitesinin eğitim gideri 8500 dolar oldu.

Bülent Öner: Hangi bölüm için hocam bu?

Sıddık Yarman: Bütün bölümler için düz bir ücret uyguluyoruz. Bu bütün bölümlerdeki 8500 dolar karşılığında,

Bülent Öner: Yıllık bedeldir bu?

Sıddık Yarman: Yıllık bedel. Devletten de bir katkı alınmıyor. Vakıf %20 öğrenciyi burslu okutuyor az bir şey değil.

Bülent Öner: %20 burslu okuttuklarımız %100 mü burslu?

Sıddık Yarman: %100 öyle. Bu sene ilk defa öyle %50 başarı bursu dediğimiz bir kavramı da getirdik ki o birazcık ferahlık sağlıyor. Öğrenci %50'sini ödüyor.

Bülent Öner: Sizi ferahlattı, sizi rahatlattı anladım.

Sıddık Yarman: Şimdi her öğrencinin %100'e ihtiyacı yok. %100 eğitim ücretini de ödemiyo. %50 eğitim ücretini ödemek suretiyle üniversiteye girebiliyo. Onları bir sıraya koyuyoruz. O sıraya konan öğrenciler arasından da sıralamada başarı düzeyine göre seçim yapıyor.

Bülent Öner: Puanı yüksek olanlar için mi geçerli bu?

Sıddık Yarman: Bu tabii sıra YÖK ÖSYM arası. ÖSYM'ye diyoruz ki bizim kontenjanlarımıza %100 burs verdiğimiz kategori var, %50 puan kategorisi var, %50 bursu verdiğimiz kategorisi var. Öğrenciler kendiliklerinden oralara müracaat edip sıraya giriyorlar ve bizim de üniversitemizin başarı puanlarına göre sıralamasına göre öğrencilerimizi alıyoruz. Şimdi dolayısıyla,

Bülent Öner: Hocam, özür dilerim tekrar araya giriyorum. Kanun gereği %15 mi almanız gereken,

Sıddık Yarman: %15 minimum devlet yardımından yararlanmak için. Işık Üniversitesinde bu oran geçtiğimiz sene birinci sınıflarda %33'tü çok miktarda burs veriliyor idi. Bu da tabii Fezziye Mektepleri Vakfının kurduğu üniversite olduğu için Fezziye Mektepleri Vakfı Osmanlının ilk vakfı, Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk eğitim vakfı, çok köklü bir vakıf 120 senelik bir geçmişi var. O itibarla,

Bülent Öner: Bu burslu öğrencilerinde okulların fakültelerin sadece tek bir vakıf üniversitesi için tüm hepsini kastediyorum. Eğitim başarı seviyesini de yükselttiğine dair bir intiba, kanaat var. Katılıyor musunuz?

Sıddık Yarman: Kesinlikle tabii tabii tabii.

Bülent Öner: Dolayısıyla zaten sizin menfaatinize.

Sıddık Yarman: Bu sene vakıf üniversitelerine bir müteveccih oldu. Bunun sebebi gayet net. Ekonominin geçen seneye göre daha iyi olması, vakıf üniversitelerinin artık yerleşik bir hal alması, vakıf üniversitelerinin artık halk tarafından tanınması, halk arasında da vakıf üniversiteleri için bir kalite değerlendirmesi yapılması dolayısıyla vakıf üniversiteleri de kendi içerisinde halk nazarında bir sıraya tabi tuttu. Işık Üniversitesi de halk tarafından fazla teveccüh edilen vakıf üniversitelerinin en üstünde yer almaya başladı. Yani ilk beş içerisinde yer aldı. Bu çok güzel bir şey!

Bülent Öner: Rakamlarla belli mi hocam?

Sıddık Yarman: Şimdi bu rakam besbelli. Yani kayıtların, aşağı yukarı kontenjanların neredeyse tamamı dolmuş.

Bülent Öner: Böyle bir yarış var sanırım vakıf üniversitelerinde aralarında.

Sıddık Yarman: Kendilerinde doğal olarak böyle bir yarış var. Vakıflar işte imkânı olan vakıflar fevkalade güzel altyapılarını yaptırmışlar. Şimdi bakıyorsunuz bir Koç Üniversitesi, bir Sabancı Üniversitesi, bir Bilkent Üniversitesi, Yeditepe Üniversitesi, Işık Üniversitesi, Kültür Üniversitesi, Bahçeşehir Üniversitesi kampüslerine bakıyorsunuz. Beykent Üniversitesi 27 tane vakıf üniversitesi var. İlk kurulan üniversiteler tabii önceliği olan ki Işık Üniversitesi de Bilkent, Başkent, Koç Üniversitesinden sonra dördüncü kurulan vakıf üniversitesi.

Bülent Öner: Pazara ilk giren kaymağını alıyor mu işletmede olduğu gibi?

Sıddık Yarman: Şimdi kaymağından ziyade tabii ki önce kurulmanın vermiş olduğu birikime sahip. O birikim sizin yani şimdi biz ilk bu sene kurulsak yaşayacağımız olaylar farklı, biz dokuz sene önce, on sene önce o işleri yaşamışız, kurmuşuz, kampüsümüzü oluşturmuşuz. Her şeyi fevkalade modern hale getirmişiz zaten çok farklıyız tabii ki.

Bülent Öner: Yani kurulanlara da aslında model oluyorsunuz. Yani sizin o deneme yanılma da yaptığınız hatalar elbet vardır.

Sıddık Yarman: Tabii ki öyle tabii ki,

Bülent Öner: O hatalar diğer taraftan yapılmıyor.

Sıddık Yarman: Aynen öyle bize soruyorlar her gün bana arkadaşlarım, rektör arkadaşlarım yeni üniversiteler kurdukça “Hocam biz şöyle şöyle yeni bir üniversite kuruyoruz, böyle bir kampüs kuruyoruz. Nasıl kurmamızı tavsiye dersiniz?” diyorlar. Hangi bölümleri açalım, diyorlar. Her gün aşağı yukarı 3-4 tane telefon alıyorum dostlarımdan, sevenlerimden, bana güvenenlerden bu çok güzel bir şey. Biz de elimizden geldiğince yararlı oluyoruz. Şimdi dolayısıyla bu eğitim vakıfları ciddi miktarlarda yatırımlar yaptıkları için devletin yapamadıkları yatırımı yaptıkları için çok büyük bir farklılık oluştu. Bununla beraber şunu da görmek lazım; son yıllarda özellikle İstanbul Üniversitesi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Anadolu’daki birçok üniversite Pamukkale Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Ege Üniversitesi, Ankara Üniversitesi, Erciyes Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi, Anadolu’nun Urfa’daki Harran Üniversitesi, Mustafa Kemal Paşa Üniversitesi,

Bülent Öner: Konya Üniversitesi ne kadar büyümüş İstanbul Üniversitesinden büyükmüş.

Sıddık Yarman: Büyük yatırımlar yapıldı. Ben gidip bakıyorum aman Allah’ım o büyük yatırımlar, o gösteriş vakıf üniversitelerin çoğunda yok.

Bülent Öner: Gösterişi kötü anlamda mı söylediniz?

Sıddık Yarman: Hayır hayır. Öğrencilerin layık olduğu, üniversite hocalarının layık olduğu yatırımlar. Yani özen gösterilmesi lazım devletin en nadide kurumları olduğu için gençlerimizi biz orada kucaklıyoruz. Gençleri kucaklamanın, gençlere kabiliyet vermenin, gençleri üretken yapmanın bir atmosferi olması lazım!

Bülent Öner: Bir ambiyansı olması,

Sıddık Yarman: Bir ambiyansı olması, bir ortamı olması lazım. Çocukları kümeşte oturtamazsınız. Çocuklara o duyguyu, o ruhu vermeniz lazım. “Ey Türk gençliği, birinci vazifen Türk Cumhuriyeti’ni korumaktır” dediğiniz, cumhuriyetinizi teslim ettiğiniz gençlere de o koruyucu görevi cumhuriyeti devir alacak morali vermeniz lazım. O moral de o çocukları süründürmek suretiyle olmaz.

Bülent Öner: Olmuyor dolayısıyla,

Sıddık Yarman: Dolayısıyla o yapının da olması lazım, altyapının güçlü olması lazım. Ben mutluluk duyuyorum. Büyük bir hamle var, ama yeterli değil. Neden? İşte az önce bahsettiniz 2 milyon öğrenci giriyor. Bunun yaklaşık 300-350 bini örgün öğretimde diğer kalanı 800 bine kadar 500 bini de açık öğretim alıyor. Açık öğretimde yapıyor onun dışında açıkta. Şimdi dolayısıyla biz genç nüfusumuz olmakla iftihar ediyoruz. Eğer bunu eğitemezseniz başınıza dert olur. Sokakta ilerinin suçlularını yetiştirmiş olursunuz, ilerinin düşkünlerini yetiştirmiş olursunuz.

Bülent Öner: Eğiterseniz vezir edeceksiniz eğitmezseniz rezil edeceksiniz gibi. Hocam bir şey daha üniversite deyince şimdi hani biliyorsunuz yeşil kart olayı çıktı. Efendim parası olmayanların da sağlık kurumlarından faydalanması için eğer SSK, emekli sandığı ya da BAĞ-KUR mensubu değilseniz. Şimdi bu tabii ilk baktığınızda bir fırsat eşitliği yaratıyor. Parasız insanların da devlet

hastanelerinden ya da SSK'dan faydalanması için şu an zaten devlet emekli sandığı ve SSK hastanelerinin bir ortak programı var. Siz SSK'lı da olsanız devlet hastanesinden gidip sağlık hizmeti alabiliyorsunuz. Burada sormak istediğim şu var. Şimdi üniversite sınavı açtınız, buraya insanlar girdi, kazandılar. Kazananların içerisinde maddi durumu iyi olanlar da var, iyi olmayanlar da var. İnsanın aklıma böyle bir eski solculuk yaparsanız gayri ihtiyari geliyor acaba üniversite sınavlarına maddi durumu bir özel düzeltiyorum vakıf üniversitesine şimdiki kanunla eğitim alabilecek noktada olanlar hiç devlet üniversitelerine başvurmasalar ki böylece vakfınızda yani ben tutun ki kazandım. Param da var ama devlet üniversitesini de kazandım, param cebimde kalıyor. Ama bunun dışında bir vakıf üniversitesinden hizmet alamayacak birçok arkadaşta dışarıda ama başarılı olan başarılı olan. Şimdi bu garip bir ikilem yaratıyor. Eskiden kökeniniz devlet ve tekrar devlete dönüyorsunuz. Bunu bir konuşabilir miyiz? İçiniz rahat mı vakıf üniversitesinde sekiz yılını geçti diyorsunuz sadece rektör olarak? Bunda bir adaletsizlik var mı, bir fırsat eşitsizliği var mı? Yani paralı olanlar gitsin vakıf üniversitesinde okusun gibi bir şablon size ne kadar doğru ya da yanlış geliyor?

Sıddık Yarman: Şimdi valla doğa herkesi aynı kabiliyetlerle yaratmıyor. Hepimizin başına gelen çok değişik, üzücü, sıkıcı olaylar var. Fırsat eşitliği diye baktığınız zaman tabii bu çok kavramsal bir mesele. Doğada insanlara doğuştan aynı imkânları tanımıyor.

Bülent Öner: Hocam, çok özür dilerim. Parası olan da olmasın da fırsat eşitliği var gel diyorsun ama şimdi kazanamayanlara kazanamayan arkadaşların fırsat eşitliği yok. Paran varsa oku yoksa okuma.

Sıddık Yarman: Benim dediğim şöyle bu modeli ne hikmetse daha önceki iktidarlara da ve değişik devlet kurumlarına da müteaddit defalarca yazdım. Yine dokuzuncu Cumhurbaşkanımız Süleyman Demirel'e her sene bütün üniversitelerden raporlar isterdi. O raporlara da koydum. Onun cumhurbaşkanlığı döneminde sekiz tane rapor onun masasına ulaştı. Şunu yazdım. Fakat maalesef iktidarlar politik nedenlerle kamuoyunun tepkisini çekmek kaygısıyla uygulayamadı. O da şu; net Türkiye'de eğitim mali desteğe muhtaç. Bu destekte halkımızdan gelecek vergiler halkımızdan toplandığı gibi bu para da halktan gelecek. Üniversitelerin kaynakları da halktan gelecek ister devlet olsun ister vakıf olsun. Devlet üniversitesinin parasını kim ödüyor? Vakıf üniversitesinin bugünkü şartlarda bakacak olursanız.

Bülent Öner: Biz ödüyoruz. Vatandaş ödüyor.

Sıddık Yarman: Hepsini biz ödüyoruz, vatandaş ödüyor doğrudan kendi ödüyor. Şimdi o zaman diyecek ki devlet devlet-vakıf yok. Devlet üniversitesinde ben daha fazla imkânları karşılayacağım, orada daha ucuz eğitim yapıyorum. Oraya da bir ücret koyacak. Bütün eğitimin ücretinin beledi ne ise o konacak, ismi konacak onun.

Bülent Öner: Harçla vakıf üniversitesinin aldığı paranın ortasında bir rakam koyacak.

Sıddık Yarman: Bir rakam koyacak. Diyelim ki vakıf üniversitesi 10 bin lira alıyor, devlet üniversitesi de 5 bin dolar alacak, 6 bin dolar alacak, 7 bin dolar alacak. Şimdi neyse o parayı alacak, isteyecek. Devlet üniversitesindeki eğitimin ücreti bedeli 6 bin dolardır. Avrupa'da 6-7 bin dolardır. Amerika'da 8-10 bin dolardır maliyetler ortalama bahsediyorum değişiyor. Bunun maliyeti bu bunu halk ödüyor. Vatandaş Türkiye Cumhuriyeti vatandaşının şöyle veya böyle cebinden çıkıyor. Kimisinin cebinden senede 200 milyon çıkıyor. 200 milyon lira 250 milyon lira olduğu zaman millet sokaklara dökülüyor. Kimisinin cebinden de daha fazla para çıkıyor vergisini ödüyor vesaire.

Şimdi peki benim param yoksa ne olacak? Devlet o parayı ister vakıf üniversitesinde ister devlet üniversitesinde olsun verecek. Bunu da belki başarı standartlarına ve gelir standartlarına bağlayacak.

Bülent Öner: Belki de burslu verecek.

Sıddık Yarman: Burslu verecek, kredi verecek başka imkânlar verecek, çalıştırmak suretiyle verecek, mecburi hizmetler koyacak,

Bülent Öner: Borçlandırarak,

Sıddık Yarman: Borçlandırarak ve bunun çok çeşitleri var. Biz bunları yazdık, çizdik. Şimdi bunda korkulacak ne var? Şu anda devlet üniversitesinde benim maliyetim budur sevgili öğrenciler herkes 2 bin doları verecek. Paranız yoksa ben bunu kendim veriyorum halktan topladığım vergilerle dese iktidar ne kaybeder? Hepsini versin siz de paranızı kazandığınız zaman bu böyle ödeyeceksiniz dese ne kaybederler?

Bülent Öner: Doğuya gönderecek doktor bulamıyorlar?

Sıddık Yarman: Dolayısıyla on sene sonrasını mecburi hizmet de koysa ne kaybeder? Bundan on sene sonrasını, on beş sene sonrasının gelirlerini hiç değilse garanti altına alacaksınız. Yani bu memlekette hep bugünün hesapları mı yapılır?

Bülent Öner: Hocam şu anki eğitimin kalitesi var mı size göre yıllardır içindesiniz? Birçok üniversiteyi bitirip mezun olduğunuzda tıp, hukuk hariç birkaç tane istisnası vardır elbet ben iktisat bitirdim ve mesleğiniz yok. İktisat mezunusunuz nedir mesleğiniz diye sorduğunuzda yok.

Sıddık Yarman: İnsanlar da belirli yerde kümeleşiyorlar. Gelişkin insanı da yurt sathında dağıtmanın yollarından bir tanesi işte bu imkânları temin etmek olur. Ben sana burs verdim. Benim babam devlet bursuyla okumuş. Mecburi hizmet olarak savcı olarak Doğu Anadolu bölgesinde yıllarca çalışmış. Annem burslu okumuş keza yine bursu karşılığında Anadolu'da yıllarca hâkimlik yapmış. Şimdi ben Teknik Üniversiteye girdim, İstanbul Teknik Üniversitesi Elektrik Fakültesinde dediler ki herkes kredi imkânlarından yararlanıyor. Benim önüme kâğıt koydular. Kâğıdı imzaladığım zaman her ay parayı alacağım. Annem hukukçu, babam hukukçu aile durumumuz gayet iyi o zaman avukatlardı, emekli olmuşlardı. Gelirleri de gayet iyi. Ben dedim çoluk çocuğun hakkı fakir fukaranın hakkını ne için alayım? Ben o bursa müracaat etmedim, ama alabilirdim. Devlet bana bu parayı veriyor. Bakınız Amerika'da şöyle çalışıyor sistem. Hangi üniversiteye gittiğiniz hiç önemli değil devlet veya vakıf üniversitesi ya da özel hiç fark etmiyor. Financial Aid, Amerikan Finans Departmanlığı tarafından her üniversiteye bu bankaların kredileri var, devletin verdiği krediler var. Sizin gelir düzeyinize bakarak diyor ki ben ayda 100 bin dolar para kazanıyorum. Kazanabilirsiniz, beş tane çocuğunuz varsa beşini de 100 bin dolar az bir para değil. Benim böyle arkadaşlarım var Amerika'da yaşayan. 200 bin dolar para alıyor, beş tane çocuğu var 40 bin dolardan beş çocuğun 200 bin dolar yıllık gideri. Bunlar ne yiyecek, ne içecek? Dolayısıyla diyor ki senin aile gelirin göre maaşının %30'unu bu çocukların eğitimine ayırmak zorundasın diyor. 100 bin dolar alırsan 30 bin dolarını ödeyeceksin, diyor. Geri kalanını ben tamamlayacağım, diyor çocuklarına kredi olarak vereceğim, diyor. Çocuk onu kredi olarak imzalıyor. Çocuk bankaya o parayı geri ödeyecek. Buna göre bir finansal düzen kurulmuş. Ayrıca burslar var. Başarılı öğrenciyi teşvik et. Başarılı öğrenciye de ki ben sana %50 burs veriyorum. Gene %50'sini sen ödeyeceksin. Hiç parası olmayan öğrenciye ben sana mecburi hizmet koydum. Doktorsan oraya gidip okuyacaksın. Kavgası çıkıyor şimdi burada zaten herkes bedava okuyor üniversitede madem bedava niye bize mecburi hizmet koyuyorsunuz?

Her üniversitede herkes bedava okuyor, diyor. Bütün üniversiteleri paralı yap. Mecburi hizmet özel şirketler,

Bülent Öner: Mesleğini garanti etki ben mezun olduktan sonra çalışacağım o meslekte para kazanacağım devlete ödeyeceğim.

Sıddık Yarman: Mecburi hizmet özel şirketler de yapılmaz diye bir kural da koyma. Doğu Anadolu bölgesine gidip yerleşip “incentive” verdiğiniz, teşvik verdiğiniz şirketlere mecburi hizmetle mühendisler gönderin, mecburi hizmetli iktisatçılar gönderin, maliyeciler gönderin. Onlarda o işten yaralansınlar. Onların da ücretlerinin bir kısmı devletten bir kısmı özel sektörün gelirleriyle karşılansın. Dolayısıyla yani çok değişik modeller var. Yapıcı, yaratıcı modeller kurmak lazım. Fakat kimse bu modelleri kurmak istemiyor politik kaygılarla.

Bülent Öner: Popülizm,

Sıddık Yarman: Popülizm hiç buna gerek yok. Yani cesaretli, güçlü bir iktidar bence bu problemi kökünden çözebilir. Artık deniz bitmiştir her hizmetin bir bedeli vardır. Eğitimin de bedeli vardır. Halk zaten bunun bedelini ödüyor. Ne kadar ödeyebiliyorsa o kadar hizmet götürülecektir. Bu kadar! Şimdi burada artık fırsat eşitliği de her şey kendiliğinden sağlanmış oluyor. Benim daha çok param var. Çocuğumun daha iyi koşullarda okumasını istiyorum. Vakıf üniversitelerinin eğitim ücreti 10 bin dolar olur, ama devlet yine devlet üniversitesindeki bir öğrenciye vermiş olduğu katkı kadar vakıf üniversitesine verir veya daha azını verir, %50'sini verir. Eğer devlet üniversitesinde öğrenci başına şu anda ortalama 2 bin dolar mertebesinde (1600 doların vaziyetine göre değişiyor) mertebesinde bir ücret ödüyor ortalama oraya geliyor. Vakıf üniversitesine de bin dolar versin gerisini diğerleri ödesin.

Bülent Öner: Hocam, devlet üniversitesi olarak iyi bir eğitim verirde çocuk mezun olduktan sonra genç arkadaş mesleği ve en azından kazanacağı para garantiyse ben tabii ki sizinle başlangıçta sözleşme yaparım. Efendim, işte 3 yıl, 5 yıl bir şekilde size bunu ödeyeceğim ya da bursumun karşılığını vereceğim diye. Burada hiçbir arkadaşımız herhalde kaçınacağını zannetmiyorum.

Sıddık Yarman: Bakınız, bunun karşılığında neler oluyor? Memlekette yine eğitimde büyük paralar dönüyor. Bir defa üniversiteye hazırlık dersaneleri var. Şimdi lise eğitimini öldürmüştüz, dershanecilik eğitimini öne çıkartmışız. Çünkü orada bir yarış var. O yarışta öne çıkmanız lazım. Milyonlarca dolar hatta boyutlarını şu anda tam bilemiyorum, ama...

Bülent Öner: Hocam, özür dilerim bu kadar dershanenin olması aslında devletin vermiş olduğu eğitimin iyi olmadığını deklarasyonu değil midir? Biz bu işi beceremiyoruz, siz gidin bir dershanede bu işi yapın.

Sıddık Yarman: Şimdi yani tamam bunu da çağırıştırıyor, ama ben böyle düşünmüyorum doğrusu. Şu bakımdan sonuçta,

Bülent Öner: O zaman kapatalım okulları dersanelerle idare edelim bu işi.

Sıddık Yarman: Şimdi öyle yapmışsınız zaten. Yani sonuçta oraya geliyor. Sisteminiz sizin kurulu sistem düzen dershaneciliği öne çıkartıyor. Dershanecileri diyorsunuz ki ben devlet üniversitesine senede 3 yüz bin tane örgün öğretime adam alacağım. Doktorluğa, mühendisliğe çok daha az adam alacağım. Zaten bakıyorsunuz dil bölümlerine müracaatlar yok. Devlet kontenjanları dolmuyor açıklar var. Şimdi dolayısıyla ben sizi bir huninin içene sokacağım diyorsunuz. Bu huninin içinde de başarıya göre sıraya koyacağım, diyorsunuz. Bunu söylediğiniz andan itibaren iş bitti. O zaman o yarışta başarmak için ne yapacaksınız? Her sabah millet kalkıyor, atlet gibi olimpiyatlara hazırlanan

atlet gibi yarışmaya hazırlanıyorlar şampiyon olmak için. Benim derdim ilk bine girebilmek Boğaziçi Üniversitesine girmek istiyorum. Benim derdim ilk beş yüz içine girebilmek ODTÜ'ye girmek istiyorum, güzel üniversitelere girmek istiyorum. Büyük burslar var veya iyi vakıf üniversitelerinde burs almak istiyorum. Onun için her sabah kalkıp koşacaksınız, çalışacaksınız. Bana bir tane mentor lazım rehber veya eğitici lazım. Dershanelerde o gün pazar orada bir boşluk var. Çok değerli dershanecilerle karşılaştım. Hocam diyor bu pazar, bu fırsat olduğu için bizde böyle bir boşluk var, biz de bu boşluğu dolduruyoruz. Bu çocuklara yapıyoruz. Şimdi tabii ki bu düzeni buralara da paralar akıtıldığına göre bu paraları da veliler verdiği göre ortalama 3 milyar lira bir veli dershaneye gönderdiği öğrenciye harcıyor.

Bülent Öner: Yıllık bazda bu?

Sıddık Yarman: Yıllık bazda siz bir buçuk, iki sene aşağı yukarı öğrencinizi dershanede hazırlıyorsunuz. Yani 6 milyar lirayı kafadan üniversite eğitimine veriyorsunuz ve çocuğunuzda üniversiteye girmiyor. Sadece oradaki soruları cevaplayabilecek şekilde bir şeyleri öğreniyor. Şimdi o 6 milyar lirayı doğrudan gidip bir fonda toplayıp üniversite eğitimine koysanız kontenjanları geliştirmek üzere o zaman durum değişik olacak.

Bülent Öner: Dershanecileri de karşımıza almış olacağız.

Sıddık Yarman: Şimdi dershanecileri karşımıza almak istemiyoruz, ama dershaneciler de onları yüksek öğretim kurumları haline çevirelim. Madem öyle bu öğrenciler oraya gidiyor. Liseyi bitiren bir öğrenci üniversite öğrencisi adayı değil mi? Liseyi bitirdikten sonra o da bir dershanede gidip oturuyorsa artık yüksek öğretime bir başlangıç yapmış olmuyor mu?

Bülent Öner: Dershaneleri meslek yüksekokullarına dönüştürmek gibi bir proje?

Sıddık Yarman: Evet, evet.

Bülent Öner: Hiç olmazsa bitirdiğinde kazanamayan boşta kalmamış olsun bir şey edinsin.

Sıddık Yarman: Temel bilimler mesela üniversitenin ilk sınıfını okutan kurumlar haline getirin. Mesela İngiltere'de buna A Level diyorlar, Fransa'da Math. Sup. diyorlar yani üniversitenin ilk bir-iki yılını başka kurumlarda yapın. Ondan sonra üniversitelere ikinci sınıftan sonra öğrenci alabilirsiniz veya birinci sınıftan sonra öğrenci alabilirsiniz. O hazırlıktan geçmiş olurlar.

Bülent Öner: Dershaneleri yüksekokullarına dönüştürmek baktığınızda hakikatten gerçekten çok mantıklı bir proje anlamında çünkü hem verdiğiniz para boşa gitmeyecek hem de bittiğinde siz meslek sahibi olacaksınız.

Sıddık Yarman: İşte evet belli konulara da girerler. Zaten bunlar hepsi Milli Eğitim Bakanlığına tabiler fevkalade güzel çalışıyorlar, çok güzel altyapıları var. Onlarda çok saygın bir iş yapıyorlar. Çünkü aksi halde o milyonlarca çocuk dershanelere gitmese yaklaşık nereden baksanız 1.5 milyon mertebesinde öğrenci dershanelere gidiyor. Senede 3 milyar lira ödeniyorsa hesap edin yani bunu katrilyonlar dönüyor yani.

Bülent Öner: Bir de hocam dershaneye giden öğrenci üniversitede ilk puanları tutturursa dershane reklamında kullanıyor. Bakın bizim sayemizde kazandı, ama işin garibi bu çocuğun asıl okuduğu okulun sesi çıkmıyor. Bizde de okudu diyemiyorlar işin açıkçası.

Sıddık Yarman: Kaliteyi de yükseltmiş olursunuz temel bilimler vesaire. Bunlar tabii modeller. Bunlar şimdi hızlı konuştuğumuz şeyler burada ama üzerinde dört başı mamur bir şekilde

düşünülmesi gereken modeller olduğu anlaşılıyor. Bir de şimdi vakıf üniversiteleri kurulma izni var. Bir üniversite kurulduğu gün üniversite olmaz ki! On sene sonra üniversite olur. Şimdi o yüksek öğretim kurumunu yüksekokul olarak da koyabilirsiniz, tek fakülte olarak da koyabilirsiniz. Buna ilişkin kanunlar da var. O zaman yüksekokul ve fakülte kurma işlerini değiştirebilirsiniz. 2 yıllık meslek yüksekokullarını veya 4 yıllık meslek yüksekokullarını fakülteleri kişilere dahi kurdurabilme, kazanç amacı gütsen dahi bu imkânı tanımalısınız. Üniversiteler kazanç amacı gütmesin madem dershaneler kazanç amacı güdüyor oradan para kazanılıyor bu vesileyle. Bunu yapabilirsiniz ve gerçekten de eli iş tutan becerisi olan gençleri bu kurumlardan yetiştirme şansınız da olur. Geçtiğimiz dönemde Kemal Gürüz Başkanlığında YÖK döneminde biliyorsunuz meslek liseleri geceleri meslek yüksekokulu biçiminde kullanılmaya başlandı. Bu meslek yüksekokullarının tamamı da devlet ve vakıf üniversitesi ayrımı yapılmaksızın gece eğitimine geçtiler. Üniversiteler tarafından yönetiliyor bu çok başarılı bir proje. Bu başarılı projede gayet güzel bir şekilde yürüyor. Dolayısıyla meslek lisesi mezunlarını sınavsız meslek yüksekokullarına, üniversitelere yani yükseköğretim kurumlarına alma şansını yaratmış oldunuz. Bu çalışmayı da tadat edebilirsiniz. Sonuçta biz üniversiteden kimlerin mezun olmasını istiyoruz? Eli ekmek tutan, iş gören, iş kuran gençleri yetiştirmek istiyoruz. Belli kabiliyetlerle donatıyoruz. Üniversitelerden hiçbir işe yaramayan öğrenciler çıkınca memleket için bu da zarar. O gencin üniversiteye girmesiyle girmemesi arasında hiçbir fark yok.

Bülent Öner: Yani etiket peşinde koşmuş olduğu için katkısı olmuyor.

Sıddık Yarman: Yani şimdi etiket artık askerlikte de yedek subay bile olamıyorlar. O zaman neden üniversite mezunu olmak etiket, kompleks vesaire. Böyle yerleşmiş kültürel değerler var. Çarpık kültürel değerler de var onların da düzelmesi lazım. Sonuçta bizim karnımızın doyması lazım. Biz para kazanıp, iş yapıp üniversiteden mezun olan gençler için akşam evlerine götürecekleri annelerine, babalarına, kendilerine evlendikleri zaman karılarına, çocuklarına ekmek götürecekleri iş yapmaları lazım.

Bülent Öner: Dört yıl hocam az bir zaman değil.

Sıddık Yarman: Bizim bu kabiliyeti vermemiz lazım bu çocuklara.

Bülent Öner: Üniversiteye başlarken bir güzel ortam diye bakıyorsunuz, ama bittikten sonra dört yıl bir insan hayatında, bir gencin hayatında çok önemli bir süre

Sıddık Yarman: Çok önemli bir şey. Bunu palavrayla da geçirebilir gençler boşu boşuna gidip gelebilir.

Bülent Öner: Dört yıl sonra oturmuş bir tezgâhınız olacak.

Sıddık Yarman: Holding sahibi oluyorsunuz.

Bülent Öner: Peki, şimdi hocam bir başka konu süremiz azalıyor. Ben bir başka noktaya daha değinmek istiyorum. Bugün üniversite sınavına girdiniz ve bir fakülteye gireceksiniz. Şimdi yine kendilerimden örnek vermek istiyorum. İktisat fakültesini kazandığım yıl, iktisat fakültesi bir yıldızlar topluluğuydu. Almanya'dan Hitler Nazi Almanya'sından kaçan hocaların oluşturduğu bölümler var. Neumark'ın yanlış hatırlamıyorsam, yanlış aklımda kalmadıysa iktisat fakültesinin kuruluşunda ciddi katkıları var ve hocalarımızın büyük bölümü de bir nevi deha topluluğuydu. Şimdi baktığımızda tabii emekli olanlar var. Allah rahmet eylesin hayatını kaybedenler var, ama büyük bir bölümü şu an vakıf üniversitesinde. Bir de bu tarafına gelmek istiyorum. Ben işte bir şekilde dershaneye giderek kendi çabamla uğraştım, ettim ve bir üniversiteyi devlet üniversitesini

kazandım. Kapıyı çalıp içeri girdiğinizde bakıyorsunuz ki hocalarınızın büyük bir çoğunluğu ya da orada olan kadrolu hocaların büyük bir çoğunluğu farklı vakıf üniversiteleri tarafından işte bir şekilde kendi kadrolarına dâhil edilmiş. Aslında bu da dediğim gibi biraz eski solculuk yaparsak hoş bir görüntü değil. O üniversiteyi kazanan arkadaşın bir nevi kazık atmak olmuyor mu gerek devlet gerekse vakıf üniversiteleri tarafından?

Sıddık Yarman: Şimdi maalesef şu gerçeği hemen vurgulamam lazım. Bir yeri kurmak çok zor, yıkmakta çok kolay! Biz ülkemizde özellikle kuruluş aşamalarında geleneksel olarak mı diyeceğim bir yeri yaparken başka yerleri de bozma yolunda alışkanlıklara sahibiz.

Bülent Öner: Yaptığımız yerin ne kadar yapılacağı soru işareti. Az önce bahsettiniz on yıl dediniz oturması.

Sıddık Yarman: Evet kesinlikle. Bu biraz kişilere de bağlı. Şimdi bir defa şunu hemen vurgulamam lazım. Öğretim üyesi Türkiye’de çok az. Öğretim üyeleri çok az Aristo mantığıyla gidecek olursak solcu mantığından ziyade öğretim üyeleri çok az, çok az şeyler nadirdir. Nadir şeyler çok pahalıdır ve kıymetlidir. Nadir şeylere de çok yüksek ücretler ödenebilir eğer imkânlar varsa. Şimdi siz anayasaya koymuşsunuz kanunda vakıf üniversitesindeki hocalara daha çok para öderseniz, nasıl ki halk ekonomik kurallara tabidir, arz-talep dengesi ekonominin en temel teoremidir. Teorem artık iktisat teorisi kanun olarak çalışıyor. Vakıf üniversiteleri öğretim üyeleri de öğretim üyesi de insandır. Bunların sayısı da azdır. O insanlar da arz-talep kanunlarına tabidir.

Bülent Öner: Hocalara diyecek bir şey yok.

Sıddık Yarman: Hocalara diyecek bir şey yok. Şimdi burada uygulamalarda aslında çok daha zarif, çok daha dikkatli ve ilişkileri tanzim edici bir yeri kurarken diğer yeri bozmadan düzenleyecek şekilde çalışmalar yapılabilir. Yapılmalıydı. Bazı devlet üniversitelerinin vakıf üniversiteleri varlığı nedeni ile zarar gördüğü kesin.

Bülent Öner: Kesin. Kan kaybı olduğu kesin.

Sıddık Yarman: Kan kaybı olduğu kesin bunu da kabul etmek durumundayız. Şimdi bunun suçlusunu arıyorsanız eğitim sisteminde, ödemelerde, devletten eğitime ayrılan paralarda bulmak mümkün. Bunun hiçbir zaman bu sorumluluğu vakıf üniversitelerinin kurucularına yükleme imkânımız yok.

Bülent Öner: Özür dilerim hocam, 6.5 milyar veren devlet 20-25 yıllık öğretim görevlisine 2 milyar 100 milyonu verip de içi rahat ediyorsa söyleyecek bir şey yok zaten. Bunu program boyunca tartışmalıyım.

Sıddık Yarman: Şimdi burada biz Işık Üniversitesini kurarken Işık Üniversitesi olarak konuşuyorum şahsi olarak konuşmuyorum. Tabii ki yeni kurulacak olan bir müessese şirket dahi eğitim kurumuyorsa hele daha önce kurulmuş kurumlardan katkı alır. Her bir devlet üniversitesi köklü bir devlet üniversiteleri aracılığıyla tarafından kurulmuştur. Örneğin Karadeniz Teknik Üniversitesini İstanbul Teknik Üniversitesi kurmuştur. Sakarya Üniversitesini de İstanbul Teknik Üniversitesi kurmuştur. Bursa Uludağ Üniversitesini İstanbul Üniversitesi kurmuştur.

Bülent Öner: Oradan ayrılan hocalarla evet.

Sıddık Yarman: Hacettepe Üniversitesi Kayseri’yi kurmuştur tıp fakültelerinin çoğunu kurmuştur gibi.

Bülent Öner: İşletme fakültesini, iktisat fakültesi kurmuştur.

Sıddık Yarman: Şimdi Işık Üniversitesini kim kuracak? Sabancı Üniversitesini kim kuracak? Bir teori bastırır parayı yurtdışından şuradan buradan bir yerden kurulacak bu. Şimdi bunun doğal kanunda da var. Her vakıf üniversitesinin bir hamil üniversitesi var. Yani vakıf üniversitesinin başarısız olması halinde malının mülkünün devredileceği, öğrencilerinin devredileceği bir devlet üniversitesi var. Memnuniyetle ifade edebilirim ki benim rektörlük dönemimde bizim kurucu, bizim hamil üniversitemiz İstanbul Teknik Üniversitesiydi. İstanbul Teknik Üniversitesinin o zamanki rektörü çok değerli eğitimci insan, bilim insanı Gülsün Sağlamer de Işık Üniversitesine fevkalade katkılar vermiştir. Işık Üniversitesi de İstanbul Teknik Üniversitesinin öğretim elemanlarını, öğretim üyelerini” parayı bastırır alırım buraya gelirsiniz” felsefesini gütmemiştir. Gelin beraber çalışalım demiş,

Bülent Öner: Birlikte çalışalım, orada devam edin ama gelin burada ders verin, para alın ücret alın neyse

Sıddık Yarman: Teknik üniversite de bunu anlamıştır buna göre değerlendirme yapmıştır. Benzer şekilde biz Boğaziçi Üniversitesi o zamanki Rektör Üstün Ergüder’di daha sonra Sabih Tansal Hoca’mız oldu. Hem Üstün Hocayla hem Sabih Hocayla çok güzel çalışmışım. O da öncelikli olarak Işık Üniversitesine bizim durumumuz, tavrımız, kökümüz itibariyle herhalde bunu benimsediler. Bize katkı vermiştir.

Bülent Öner: Hocam özür dilerim yine bu hocalarım yani rektörlerin uhdesinde kalan bir konu mu oldu. Çünkü bazı rektörler izin vermedi, göndermiyorum dedi.

Sıddık Yarman: Şimdi bazı rektörler izin vermedi, çekişmeler söz konusu oldu. O bir bakıma devlet-vakıf üniversiteleri içerisinde kendi otokontrol mekanizmasını da getirdi.

Bülent Öner: Yani bu kadar önemli konular rektörün isteğine bırakılacak konular mıdır? Birisi keyfi vermeyeceğim diyecek öbürü gönderecek.

Sıddık Yarman: Şimdi artık orada detaylara girmenin ben çok doğru olduğunu düşünmüyorum.

Bülent Öner: Yok yargılamak için sormuyorum ama,

Sıddık Yarman: Şimdi şöyle tabii ki vakıf üniversiteleri üstünlüğünü ispat etmesi gerekiyordu. Yani kurucu vakıfların bu işi ciddi olarak biz yapmak üzere ortaya çıktık. Devlet üniversitelerini bozmamak üzere başlıyoruz zaman içerisinde biz de kendi kadrolarımızı kuracağız kavramıyla çıkmaları lazımdı. Başka bir kavramda şu; biz gelişinceye kadar devlet üniversiteleriyle simbiyoz yaşayacağız kavramıyla çıkmaları gerekirdi.

Bülent Öner: Ortak paylaşım bir hayat.

Sıddık Yarman: Ben bunu söyledim. Işık Üniversitesinin kurucu rektörü olarak Işık Üniversitesi hamil üniversitesi ve çevresindeki üniversitelerin değerli katkılarıyla çıkmıştır. İstanbul Üniversitesinin de çok katkısını almıştır. İstanbul’daki ve Marmara Bölgesi’ndeki tüm üniversitelerin katkısını almıştır Işık Üniversitesi. Şükranla bunları söylüyorum ve rektörlere de çok çok teşekkür ediyorum. Bizde görev alan tüm hocalara da teşekkür ediyorum. Bu teşekkürü kendilerine borçluyum.

Bülent Öner: Bu paylaşım olması gereken değil midir Hocam?

Sıddık Yarman: Ben dedim ki simbiyoz olarak yaşayacağız. Biz demedik ki parayı bastırır alırız. Çünkü o aşamada parayı bastırır alırım demek ben piyasa koşullarına kendimi bırakıyorum. Sen yıkılırsan yıkıl, tutmak istiyorsan da tut Ey devlet! Burada bir yerde devleti “challenge” ediyorsunuz, zorlamış oluyorsunuz. Ben bu yaklaşımı doğrusu pek benimsemedim. Işık Üniversitesi de bu yaklaşımı pek benimsemedi, Feyziye Mektepleri Vakfı da de bu yaklaşımı pek benimsemedi. Sonuçta biz simbiyoz yaşayacağımız varlığı kavramını kabul etti ve bunu kabul ettirdik ve çevre üniversitelerle çok dostane bir şekilde yaşadık. Onlarda bizi biz yaptılar.

Bülent Öner: Aksi halde galiba altın yumurtlayan tavuğu kesmiş olacaksınız.

Sıddık Yarman: Şimdi bu maalesef bu yaklaşım, bu kavramlar benim az önce sözünü etmiş olduğum kavramlar ki birçok konuşmamda da bunları vurgulamışımdır. Her üniversite yöneticisi tarafından da doğru algılanmadı. Bir de bir zorlama vardı YÖK tarafından. Bir an önce kadrolarınızı kurun. Çünkü vakıf üniversiteleri kanunu ve yönetmeliği sizi kadroyu kurmaya zorluyor. Bu çelişik bir durum!

Bülent Öner: Az önce bahsettiğiniz.

Sıddık Yarman: Sen kadronu kurmazsan ben sana devlet yardımı vermem, diyor. Biz de Işık Üniversitesi olarak tabii ki “Yahu alamazsak alamayalım” dedik. Kalsın ama biz simbiyoz yaşamaya devam edelim, dedik. O da bir kavram. Çünkü bir üniversite kadrosunu 3 fakülteyle, 4 fakülteyle, 5 fakülteyle gökten zembille getirmeceği hocalarla kuramaz ki! Bir öğretim üyesinin yetişmesi üniversiteden sonra minimum on senedir. Biz üniversite olarak bir öğretim üyesi yetiştirmeye kalksak zaten on senemizi harcayacağız. Yardımcı doçent olacak, doktor olacak dört senede, üç sene yardımcı doçentlik yapacak, beş sene doçentlik yapacak ondan sonra Prof. olacak falan. Gördüğünüz gibi çok zor bir şey. Kaldı ki bir üniversitenin kendi öğretim üyesini yetiştirme gibi de bir şartı yok. Bize nereye gitsek sordular komisyonlarda da. Siz öğretim üyesi yetiştiriyor musunuz? Kendi öğretim üyenizi yetiştirmek için program yaptınız mı? Ben bu soruya doğrusu çok böyle ayakları yere basan bir soru olarak görmüyorum. Dünyada doktora yaptıran üniversiteler vardır. Oradan doktora yapan öğrencileri siz alırsınız, teşvik edersiniz doktora yapmak üzere ben kendi üniversitemde yetiştirdiğim doktoralı öğrencimi niye kendi üniversiteme alayım? O akraba evliliği olur. Benim yetiştirdiğim öğrenciyi başka üniversiteye gitmesi,

Bülent Öner: Hocam enteresan bu söylediğiniz. Hâlbuki hep tam tersi düşünülür.

Sıddık Yarman: Türkiye’de çarpık düşünceler her yerde hâkim olduğu için bu da kültürün bize getirmiş olduğu maalesef bir yanlıştır.

Bülent Öner: Yani bugün mezun olmadığımız bir üniversitenin yüksek lisans programına, masterına, doktorasına girmeye çalışsanız çok iyi bir direnç ahyorsunuz. Diyor ki seni alacağıma kendi öğrencimi alırım niye seni alayım?

Sıddık Yarman: Yanlış onun başka üniversiteye gitmesi lazım. Başka üniversiteden size gelmesi lazım!

Bülent Öner: Kan değişimi olması lazım.

Sıddık Yarman: Kan değişimi olması lazım Amerika’da bu böyle, Avrupa’da da bu böyle. Şimdi bu simbiyoz yaşamakla benim öğrencim Sıddık Yarman’ın yanlıştığını almak suretiyle mi büyüyecek. Yanlış yapıyorum anlamına gelmez. Benim de bir kültürüm var. Peki, üniversite kültürü nasıl gelişecek? Üniversite kendi kadrolarını nasıl yenileyecek? Dünyaya nasıl ayak uyduracak? Hem nasıl ki sekizinci sene sonunda ben kendim söyledim: “İstemiyorum artık rektörlük yapmak” Yeni

birisinin gelmesi lazım, üniversiteyi ileri götürmesi lazım. Başka bir bakış açısının gelmesi lazım. Rektör mühendislik gelişir, sosyal bilimciyse sosyal bilimci gelişir, doktora tıp fakülteleri gelişir. Dolayısıyla kan değişiklikleri yapmak lazım.

Bülent Öner: Akademisyenler için söylenen şey var ya; “Fildişi kulelerde yaşıyorsunuz.” belki ilk adım şey olabilir. Kendi aranızdaki o ortak paylaşımınla bir mesafe almak sonra sektöre belki.

Sıddık Yarman: Bu sirkülasyonun olması lazım. Ben niye Anadolu’daki üniversitelerde gidip ders vermeyeyim, oralarda yöneticilik yapmayayım? Niye Anadolu’daki insanlar İstanbul’da gelip ders vermesinler? Homojenizasyonu da o sirkülasyonla temin etmek lazım. Birçok köklü üniversite Türkiye’de örneğin Boğaziçi Üniversitesi kendi doktora öğrencisini mezun olduktan sonra Boğaziçi Üniversitesinde istihdam etmez. Amerika’daki anlayışı benimsemiştir. Teknik Üniversite de artık bunu tercih etmiyor. Orta Doğu Teknik Üniversitesi de artık bunu tercih etmiyor. Kadrolar belli ben senede yüz tane doktora yetiştireceğim. Yüzünü de üniversite bulmak zorunda mıyım? Yok böyle bir şey!

Bülent Öner: Doktora ihtiyacınız olmayacak

Sıddık Yarman: Araştırma öğrencileri doktora öğrencileri toplum için yetiştirilir, halk için yetiştirilir hatta dünya için yetiştirilir.

Bülent Öner: Peki, hocam programın sonuna geldik, ama sağ olun hakikatten verimli bir görüşme oldu. Fevkalade bilgiler aldık sizden en azından bu işi de derinlemesine konuşmuş olduk. Yeni bir üniversite daha doğrusu eski bir üniversite tekrar yeni bir dönüş yolunuz açık olsun diyoruz. Kolay gelsin.

Sıddık Yarman: Sağ olun, çok teşekkür ederim.

Bülent Öner: Sağ olun hocam.

Sevgili seyirciler, programın sonu haftanın ortasını da birlikte geride bırakıyoruz sabah itibarıyla. Ben yarın ki konuşumunu anons edeceğim: Mümtaz Sevinç’le buluşacağız sevgili seyirciler. İstanbul Devlet Tiyatrosu Sanatçısı Mümtaz Sevinç hem ses hem de görüntüsüyle tanınan bir oyuncu yarın birlikte olup yeni sezon açılış öncesi tiyatroyu konuşacağız, sahne sanatlarını konuşacağız. Sevgili seyirciler, yarına kadar programda katkısı olan tüm arkadaşlar adına esenlikler diliyorum, iyi bir gün diliyorum. Kolay gelsin.

*** Video burada sona eriyor. ***